

ג' בניסן תשע"ה 23 במרץ 2015

היועץ המשפטי לממשלה, יהודה וינשטיין, הגיש אתמול לבית הדין הארצי לעבודה עמדה עקרונית שלפיה מעסיק המבקש להנהיג במקום העבודה שעון נוכחות ביומטרי, כגון שעון המתבסס על טביעת אצבע של העובדים, נדרש לקבל את הסכמת העובדים או ארגון העובדים היציג. העמדה הוגשה במסגרת ערעורה של ההסתדרות על פסק דינו של בית הדין האזורי לעבודה בת"א, שקבע כי עיריית קלנסואה רשאית היתה להנהיג אצלה שעון נוכחות ביומטרי ללא הסכמת ההסתדרות.

בעמדת היועץ, שהוגשה באמצעות מנהלת המחלקה למשפט העבודה בפרקליטות המדינה, עו"ד רחל שילנסקי, ועו"ד אביגיל בורוביץ, נאמר כי כפיית השימוש במערכת נוכחות ביומטרית (קרי, טביעת האצבע) אינה עולה בקנה אחד עם חובת תום הלב המוגברת של המעסיק ועם חובת ההוגנות המוטלת עליו, נוכח הפגיעה בזכות היסוד לפרטיות ובזכות לאוטונומיה הכרוכה בכפיית שימוש כאמור.

את הפגיעה באוטונומיה ובפרטיות יש לראות על רקע אופיו המיוחד של המידע הביומטרי, המהווה "מפתח אוניברסלי" לזיהוי של אדם. המידע הביומטרי מהווה אמצעי לזיהוי של אדם באופן שאינו תלוי מקום או נסיבות, ולפיכך יכול לשמש כמפתח למידע אישי רב ובלתי מסוים. לכך מצטרף הסיכון הרב הכרוך בפוטנציאל לשימוש לרעה במידע הביומטרי, שכן ככל שמידע כזה ייחשף או ייעשו בו שימושים אחרים שלא כדין – בהתאם לתמונת המצב הטכנולוגית הנוכחית, לא ניתן לבטלו או לשנותו (בשונה מסיסמא, למשל).

יחד עם זאת, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי הן האוטונומיה של הפרט והן הזכות לפרטיות אינן זכויות מוחלטות, וניתן לפגוע בהן כל עוד הדבר נעשה בהסכמת העובד או ארגון העובדים, ככל שמדובר במקום עבודה מאורגן.

ככל שתינתן הסכמת העובדים לשימוש במערכת מסוג זה במקרה מסוים, עליה להיבחן במבחנים המתאימים על מנת לוודא כי מדובר בהסכמה מדעת ומרצון חופשי, וזאת תוך שימוש בכלי הניתוח החוקתיים המפורטים בעמדה (עמידה במבחני "פיסקת ההגבלה" ובעיקר במבחן המידתיות).

עמדת היועץ התמקדה בשני טיפוסים מערכות נוכחות – האחד מבוסס מאגר טביעות אצבע, והשני מבוסס התאמה לטביעת אצבע השמורה לגבי כל עובד על כרטיס נפרד. מאחר שמערכת מבוססת כרטיס אינה מצריכה מאגר בו שמורות כל טביעות האצבע, עמדת היועץ היא כי מערכת מסוג זה מגלה פגיעה קטנה יותר בפרטיות, וודאי שמפחיתה את הסיכון שבדליפת המאגר. לפיכך, מערכת זו עומדת במבחני המידתיות ומבטאת איזון ראוי בין היתרונות לבין הסיכונים הטמונים בה. יצוין, כי עמדה זו מבוססת בעיקרה על חוות דעתה של הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע במשרד המשפטים (רמו"ט).

בצד זאת, גם מערכת נוכחות ביומטרית מבוססת מאגר יכולה להיחשב כמידתית, כל עוד יימצא שהיא עומדת בשורה של תנאים מחמירים, שמטרתם להבטיח כי המידע הביומטרי מאובטח, מוצפן ושומר כראוי, ולמזער ככל שניתן את הסיכון שבחשיפתו. עמדה זו מתבססת במידה רבה על חוות דעתו של הממונה על היישומים הביומטריים במשרד ראש הממשלה.

קביעת בית הדין הארצי צפויה להשפיע על כלל המשק, שכן מעסיקים רבים - הן במגזר השלטון המקומי והן במגזר הפרטי - כבר עושים שימוש במערכות נוכחות ביומטריות. על כן, היועץ מציין בעמדתו כי ככל שבית הדין יקבל את עמדתו ויקבע כי הנהגת שעון נוכחות ביומטרי במקום העבודה מחייבת הסכמה של העובד או של ארגון העובדים, מוצע לתת למעסיקים תקופת היערכות של חצי שנה לפחות, שתאפשר להם להתאים את מערכות הנוכחות במקומות העבודה למצב המשפטי החדש.

בעמדת היועץ צוין כי תחום הביומטריה, בהיותו תחום טכנולוגי מתפתח, צפוי לשינויים ולהתפתחויות רבות, ועל כן יש לראות עמדה זו כנכונה ויפה לשעה זו. על כן, כל הכרעה שתתקבל לאור העמדה תצטרך אף היא להיבחן בתורה מעת לעת.

מצ"ב עמדת היועץ שהוגשה לבית הדין.

בברכה,

עו"ד נועם שריבט

ע. דובר משרד המשפטים